

Män som hatar kvinnor

Attityder som stöder eller ursäktar partnervåld
- operationalisering, bakgrund och förståelse

Layout: Tina Ehsleben, Kriminalvårdens Utvecklingsenhet, 2010
Tryckning: Kriminalvårdens Reprocentral, 2010

Ytterligare exemplar kan beställas från förlaget
Fax: 011-496 35 17
Beställningsnr: 5060
ISBN 91-85187-56-9
Hemsida: [www. Kriminalvarden.se](http://www.Kriminalvarden.se)

Män som hatar kvinnor

ATTITYDER SOM STÖDER ELLER URSÄKTAR PARTNERVÅLD -
OPERATIONALISERING, BAKGRUND OCH FÖRSTÅELSE

PROJEKTNUMMER 2008:50

Martin Söderberg

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INTRODUKTION.....	4
<i>Syfte</i>	4
<i>Metod och material</i>	4
BAKGRUND.....	6
DET AKTUELLA FORSKNINGSLÄGET GÄLLANDE ATTITYDER SOM STÖDER VÅLD MOT KVINNOR I NÄRA RELATION	8
<i>Ett nytt forskningsområde som står inför nya utmaningar</i>	8
<i>En splittrad vetenskap som rymmer stor oenighet</i>	9
<i>Forskningen präglas fortfarande av metodologiska problem</i>	10
ATTITYDER SOM STÖDER ELLER URSÄKTAR PARTNERVÅLD.....	12
<i>Klientens syn på sin manlighet och vad det innebär att vara man</i>	12
<i>Klientens syn på kvinnor och kvinnlighet</i>	14
<i>Klientens syn på familjeliv, våld och sexualitet</i>	15
<i>Klientens etnicitet, kultur och religion</i>	17
SLUTKOMMENTARER	19
REFERENSER.....	21

INTRODUKTION

Syfte

Syftet med denna rapport är i första hand att svara på frågan vilka attityder som vetenskaplig forskning kopplat samman med en ökad risk för framtida partnervåld. Denna rapport utgör en operationalisering av faktor 17 i riskbedömningsstödet SARA (Spousal Assault Risk Assessment Guide) och avsikten är därmed att beskriva specifikt de värderingar och övertygelser som innebär att en enskild klient har en ökad risk för att begå ett våldsbrott gentemot en relationspartner. Rapporten tar inte upp hur man söker relevant information och praktiskt går till väga för att skatta faktorn, utan anger istället mer detaljerat och exakt vilka attityder som innebär en ökad risk. Det sekundära syftet med rapporten är att ge en bild av det aktuella forskningsläget beträffande attityder som stöder och ursäktar partnervåld, och inte minst de utmaningar som forskningen står inför. Rapporten kan följaktligen läsas på två sätt. Antingen kan man läsa den i sin helhet för att bilda sig en uppfattning om olika aspekter på våldsbefrämjande attityder. Man kan även direkt läsa igenom avsnittet *Attityder som stöder eller ursäktar partnervåld* för att få en sammanfattning av de värderingar som identifierats i forskning som riskförhöjande. Det senare kan vara lämpligt exempelvis precis innan man ska genomföra en skattning av item 17 i SARA.

Metod och material

Denna rapport är resultatet av en litteraturstudie som genomförts med hjälp av gängse internationella sökdatabaser för vetenskapliga artiklar tillsammans med ett begränsat antal standardverk som referenslitteratur. I första skedet inhämtades ett antal publikationer utifrån sökorden "attitudes" i kombination med "domestic violence", "intimate violence" eller "spouse abuse". Fokus låg företrädesvis på så kallade *reviews* som publicerats de senaste fem åren. Materialet består således uteslutande av sekundärkällor, vilka redovisas i sin helhet i referenslistan. De viktigaste litteraturöversikter och metaanalyser som använts för slutförandet av denna rapport redovisas i tabell 1. Dessa publikationer berör på ett eller annat sätt de attityder som stöder eller ursäktar våld mot kvinnor i nära relation. Vilka attitydområden som i respektive studie är relevanta för bedömning av item 17 i SARA framgår även i tabellen. Således kan denna rapport i någon bemärkelse sägas vara primärt en översikt över litteraturstudier. Utifrån den initiala genomgången av litteratur inhämtades i nästa skede ett antal artiklar i fulltext med avsikt att komplettera och fördjupa litteraturstudien. Dessa redovisas i tabell 2 och citeras löpande i rapporten utöver artiklarna i tabell 1. I ett försök att skapa en så bred forskningsöversikt i ämnet som möjligt studerades slutligen ett flertal tillfogande publicerade forskningsresultat och *abstracts*. De mest tillämpliga och betydelsefulla internationella forskningsresultaten avseende attityder och bedömning av risk för partnervåld sammanställdes och redovisas i rapporten. Väl medveten om att våld förekommer i alla typer av mänskliga relationer och parkonstellationer ligger fokus i litteraturstudien dock utan undantag på mäns våld mot kvinnor i nära relationer.

Tabell 1. Litteraturöversikter/metaanalyser

Författare	År	Land	Forskningsområde/relevans
Archer	2006	England	Genus, mans- och kvinnosyn
Bent-Goodley	2005	USA	Kultur, etnicitet
Crooks et al.	2007	Kanada	Maskulinitet, kvinnosyn
Desol & Margolin	2003	USA	Relationskonflikter
Dutton	2008	Kanada	Relationskonflikter, genus
Fernandez	2006	USA	Kultur, etnicitet
Flood & Pease	2009	Australien	Genus, kultur, etnicitet, religion
Hunnicutt	2009	USA	Mans- och kvinnosyn, maskulinitet
Johnson	2006	USA	Relationskonflikter, genus
Kasturirangan et al.	2004	USA	Etnicitet, genus, kultur
McHugh & Frieze	2006	USA	Kvinnosyn, genus
Mears & Visher	2005	USA	Forskningsläget, metodologi
Murnen, Wright & Kaluzny	2002	USA	Maskulinitet, kvinnosyn
Scott	2004	Kanada	Manssyn, behandlingseffekter
Sokoloff & Dupont	2005	USA	Genus, etnicitet
Sugarman & Frankel	1996	USA	Manssyn, maskulinitet
Vives-Cases et al.	2009	Spanien	Maskulinitet, metodologi
West	2004	USA	Etnicitet, genus, kultur
Yoshioka & Choi	2005	USA	Familjeliv, kultur

BAKGRUND

Bedömningsinstrumenten gjorde sitt intåg i det moderna rättssystemet sedan det visat sig att bedömningar med hjälp av strukturerade mallar var mer träffsäkra än kliniska bedömningar som gjorts på fri hand (Gottfredsson & Gottfredsson, 1986 citerade i Denney, 2005). Trots att riskbedömningar av återfall i brott har en ganska lång historia inom Kriminalvården saknades det emellertid länge ett evidensbaserat instrument att tillämpa på klienter som gjort sig skyldiga till partnervåld (Kropp & Hart, 2000; cf. Gottfredson & Gottfredson, 1988). Avsaknaden av ett redskap för bedömning av våld i nära relation föranledde de kanadensiska forskarna Randall Kropp och Stephen Hart att tillsammans med kollegor utveckla *The Spousal Assault Risk Assessment Guide*, SARA. En valideringsstudie publicerades av Kropp och Hart år 2000. SARA har sedan dess framträtt som en av de allra mest adekvata standardmetoderna för att på ett så korrekt sätt som möjligt förutse en persons risk för framtida partnervåld. Förutom att ge ett bättre utfall än slumpen har SARA befunnits kunna skilja ut klienter med och utan en historia av våldsbrott mot kvinnor, samt även kunnat skilja på återfallsförbytare och icke-återfallsförbytare bland kvinnomisshandlare. Resultaten skiljer sig dessutom inte speciellt mycket beroende på vem som gjort skattningen (Cawood & Corcoran, 2009; cf. Kropp & Hart, 2000). Just angående attityder som stöder eller ursäktar partnervåld finns dock anledning att misstänka att det förekommer en viss rådvillhet specifikt kring vilka attityder som i realiteten innebär en ökad risk. Att bedöma och ta ställning till en klients attityder är sällan en enkel uppgift.

Attityder är värderingar om specifika teman eller personer som grundar sig på både tankar och känslor. Den kognitiva komponenten i en individs attityder består av den kunskap och de övertygelser klienten håller för sanna angående en viss företeelse eller vissa personer, exempelvis beträffande våld och förhållanden till kvinnor. Den affektiva beståndsdelens handlar om de känslor som väcks hos klienten i relation till attitydobjekten. Attityder är relevanta för riskbedömningar eftersom de även medför en tendens till ett visst beteende eller förhållningssätt gentemot attitydobjekten, i det här fallet kvinnliga relationspartners (cf. Crites, Fabrigar & Petty, 1994). Attityder som stöder eller ursäktar partnervåld är multidimensionella i bemärkelsen att de hänger samman med klientens generella syn på samliv, äktenskap och familj. Kognitiva faktorer som är relaterade till en mans våldsamma beteende gentemot sin fru eller flickvän omfattar åsikter om hur en kärleksrelation bör gestalta sig, vad som är generellt eftersträvanvärt beteende för män och kvinnor, samt vilka metoder som är brukliga för att hantera uppkomna konflikter i ett förhållande (Cornelius, Sullivan, Wyngarden & Milliken, 2009). Dessutom är de attityder hos en individ som stöder eller ursäktar partnervåld nära förbundna med djupgående värderingar om sexualitet och intimt umgänge mellan könen (Flood & Pease, 2009). Kopplingen mellan attityder och beteende är dock långt ifrån självklar. Människor beter sig definitivt inte alltid i enlighet med sina åsikter och värderingar (cf. Taylor, Pepalu & Sears, 2006). Detta innebär bland annat att alla män som hatar kvinnor inte nödvändigtvis blir våldsverkare, samt att alla förövare av kvinnomisshandel inte nödvändigtvis drivs av kvinnohat (cf. Flood & Pease, 2009).

Mycket forskningsintresse har ägnats åt att identifiera under vilka omständigheter som attityder har en tydlig samstämmighet med en individs agerande. Generellt kan sägas att starka och otvetydiga övertygelser som är stabila över tid, och som delvis eller helt grundar sig på egna erfarenheter, ger ett starkt samband mellan en persons attityder och beteende. Detsamma gäller när de kognitiva och de känslomässiga aspekterna har hög grad av överensstämmelse (Kraus, 1995).

En klient med en explicit uttalad fientlighet och aversion mot kvinnor kan därmed förmodas ha högre risk för partnervåld än en klient med en mer ambivalent hållen inställning gentemot kvinnor. Följaktligen skattas # 17 i SARA (sid. 52) med siffrorna 0, 1 eller 2 utifrån om klienten implicit eller explicit bekräftar attityder som stöder eller ursäktar hustrumisshandling. Samtidigt är det naturligtvis långt ifrån självklart att en klient ger uttryck för en rå och vulgär aversion mot kvinnor i exempelvis en intervjusituation med en kvinnlig SARA-utredare (cf. Holme & Solvang, 1997). En nedvärderande och föraktfull kvinnosyn kan i vissa situationer utgöra motivet till partnervåld (Flood & Pease, 2009). Sådana attityder fungerar även genom att de sänker trösklarna för våld eftersom de sätter de empatiska reaktioner ur spel som annars kunnat avbryta eller förhindra våldsamt beteende. Det är alltså fullt möjligt att en hustrumisshandlare med en utpräglat fientlig kvinnosyn har en i princip normal empatisk inlevelseförmåga i andra sammanhang (Malamuth, 1996 citerad i Ward, Polaschek & Beech, 2006).

Tabell 2. Kompletterande empirisk forskning

Författare / år	Studiepopulation	Design / analys
Burgess 2007	368 manliga och 359 kvinnliga amerikanska collegestudenter	Valideringsstudie / tvärsnitt deskriptiv statistik; korrelation
Cornelius et al. 2009	38 manliga och 142 kvinnliga amerikanska collegestudenter	Tvärsnittstudie / deskriptiv statistik; bivariat analys
Copenhaver et al. 2000	163 amerikanska män under missbruksbehandling	Tvärsnittstudie / regressionsanalys, deskriptiv statistik; bivariat analys variansanalys
Faramarzi et al. 2004	297 misshandlade kvinnliga vårdpatienter i Iran kontroll; 1703 iranska kvinnor	Fall-kontrollstudie / korrelation, logistisk regression
Forbes et al. 2006	147 manliga amerikanska collegestudenter	Tvärsnittstudie / deskriptiv statistik; bivariat analys
Hay-Yahia 2003	362 arabiska familjefäder i Israel	Tvärsnittstudie / multipel regression
Kropp & Hart 2000	2681 män dömda för våldsbrott i Kanada	Valideringsstudie, fall-kontrollstudie / logistisk regression, deskriptiv statistik; korrelation
Lee 2004	58 filippinska familjefäder	Intervjustudie, diskussionsgrupper / kvalitativ analys
Levitt & Ware 2006	25 kristna / judiska / muslimska församlingsledare i USA	Intervjustudie / kvalitativ
Mahlstedt & Welsh 2005	62 manliga och 114 kvinnliga amerikanska collegestudenter	Tvärsnittstudie / kvalitativ metod; textanalys, deskriptiv statistik; variansanalys
Odimegwu & Okemgbo 2003	308 kvinnliga vårdpatienter i Nigeria	Tvärsnittstudie, diskussionsgrupper / deskriptiv statistik; bivariat, multivariat
O'Hearn & Margolin 2000	47 män registrerade på arbetsförmedling i USA	Tvärsnittstudie / deskriptiv statistik; bivariat analys
Puente & Cohen 2003	213 manliga och 177 kvinnliga amerikanska collegestudenter	Tvärkulturell studie / deskriptiv statistik; bivariat
Rydström 2003	Äkta makar i byn Tinh Tri, Vietnam	Deltagande observation / kvalitativ
Simon et al. 2001	Ett nationellt representativt urval av 5238 amerikanska vuxna män och kvinnor	Tvärsnittstudie / logistisk regression
Sagot 2005	900 kvinnor från 10 Latin-amerikanska länder	Tvärkulturell intervjustudie / kvalitativ
Vandello & Cohen 2003	317 manliga och 418 kvinnliga collegestudenter från USA och Brasilien	Tvärkulturell studie / deskriptiv statistik; bivariat
Watto 2009	400 pakistanska familjefäder	Tvärsnittstudie / bivariat
Yodanis 2004	Respondenter i ICVS* från 27 europeiska och nordamerikanska länder	Tvärkulturell studie / deskriptiv statistik; bivariat analys, linjär regression

* International Crime Victims Survey

DET AKTUELLA FORSKNINGSLÄGET GÄLLANDE ATTITYDER SOM STÖDER VÅLD MOT KVINNOR I NÄRA RELATION

Ett nytt forskningsområde som står inför nya utmaningar

Partnervåld är idag ett väl etablerat vetenskapligt fält som vunnit stort erkännande i forskarvärlden. Historiskt har emellertid våld mot kvinnor i nära relation ignorerats som forskningsområde och främst betraktats som en privatsak att hantera för ett fåtal med problematiska parrelationer (Mears & Visser, 2005; McHugh & Frieze, 2006). Den australiensiska sociologen Jan Breckenridge hävdar att till och med akademien själv gått våldsamman mäns ärenden genom att exempelvis minimera våldets omfattning och konsekvenser, eller genom att lansera teorier om ”dysfunktionella familjer”. Främst europeisk psykologisk och psykoanalytisk vetenskapstradition hade under 1900-talet en tendens att se kvinnomisshandel som ett resultat av en mer övergripande familjepatologi. Inte sällan riktades beskyllningarna mot kvinnan för att hon förmodades ha övergivit sina äktenskapliga plikter (Breckenridge, 1992). Numera betraktas dock våld mot kvinnor generellt inte bara som en av de allvarligaste kategorierna av brott mot mänskliga rättigheter, utan även som ett globalt folkhälsoproblem (Harvey, Garcia-Moreno & Butchart, 2007). I takt med att partnervåld i ökad utsträckning hamnat på den politiska dagordningen, och även flyttats upp på den polisiära prioriteringsskalan, har allmänhetens anmälningsbenägenhet också ökat. Kvinnomisshandlare utgör därmed en allt större andel av den manliga populationen inom kriminalvården, vilket i sin tur innebär nya utmaningar för rättssystemet (cf. Kropp & Hart, 2000).

Trots den forskningsutveckling och ökade kunskapsinhämtning som skett beträffande partnervåld har det fortfarande utförts relativt lite systematiska undersökningar specifikt angående de attityder som stöder eller ursäktar våld mot kvinnor i nära relation (Flood & Pease, 2009). Det finns ett ökat intresse kring betydelsen av etnicitet, kultur och traditioner när rättssystemet bedömer och intervenerar mot partnervåld (Bent-Goodley, 2005), men ännu är litteraturen kring kulturella influenser på våld mot kvinnor förhållandevis begränsad (Fernandez, 2006). Våld i nära relation är ett vidsträckt problem som har dokumenterats i de mest skiftande sociala miljöer (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi & Lozano, 2002). Studier baserade på representativa urval av den amerikanska befolkningen indikerar dock att partnervåld är ett mer omfattande problem bland vissa etniska minoriteter (West, 2004). För kvinnor som anlänt som flyktingar kan språket, religiösa övertygelser, socialt nätverk och tidigare erfarenheter av myndighetsutövning ha betydelse för hur de agerar när de utsätts för våldsbrott i jämförelse med infödda medborgare (Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004). Trots att det dessutom är mer sannolikt att personer som tillhör etniska minoriteter blir utsatta för diskriminering inom rättssystemet är just dessa grupper ofta dåligt representerade i forskning (Bent-Goodley, 2005). De undersökningar som finns beträffande partnervåld bland immigrerade etniska minoriteter har tenderat att gruppera dessa till stora befolkningskategorier där de specifika detaljer och nyanser som skiljer de olika grupperna åt, och som gör dem unika, ofta gått förlorade (Crichton-Hill, 2001).

En möjlig delförklaring till forskningsunderskottet om kulturella värderingars betydelse torde vara att man inte vill underblåsa stereotypa uppfattningar om etniska minoritetsgrupper, eller bidra till fördomar mot invandrare (Hampton & Gelles, 1994 citerade i Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004). Ett kanske ännu tyngre vägande skäl är att skillnader i omfattning av kvinnomisshandel mellan olika etnokulturella grupper i samhället tenderar att bli mindre påtagliga, eller försvinner helt, om ekonomiska faktorer tas i beaktande, i synnerhet arbetslöshet (Rennison & Planty, 2003 citerade West, 2004).

Viss forskning och teoribildning har befattat sig med den komplicerade uppgiften att göra distinktionen mellan kulturella värderingar och andra sociala, religiösa och politiska processer som understödjer kvinnoförtryck och kvinnomisshandel i nära relationer (Fernandez, 2006). Som tidigare nämnts framgår under # 17 i SARA-manualen (sid. 52) att empirisk forskning och klinisk erfarenhet visar att många sociopolitiska, religiösa, subkulturella, kulturella och personliga attityder skiljer sig mellan män som gör sig skyldiga till våld, och de som inte gör det. Attityder som uppmuntrar manschauvinism, kvinnohat och våldsanvändande för att lösa konflikter anges här som riskfaktorer. I introduktionskapitlet till SARA-manualen förklaras vidare att åsikter som stöder ett patriarkalt system, dvs. manlig överhöghet, utgör attityder som stöder eller ursäktar partnervåld (sid. 21). Faktum är dock att det råder stor oenighet bland forskare exakt vilka värderingar som hos enskilda klienter innebär en ökad risk för framtida partnervåld. Speciellt de attityder som är relaterade till manschauvinism, patriarkal ideologi, sexism och kvinnosyn är föremål för en hel del vetenskapliga kontroverser och dispyter.

En splittrad vetenskap som rymmer stor oenighet

Flera vetenskapliga artiklar har publicerats där forskare funnit ett samband mellan traditionella värderingar om genus å ena sidan, och en accepterande inställning till våld mot kvinnliga relationspartners å den andra. I synnerhet bland män har det visat sig att individer med en konservativ syn på vad som är passande manligt respektive kvinnligt beteende också har en större benägenhet att tolerera eller ursäkta misshandel av kvinnor (Pavlou & Knowles, 2001; De Judicibus & McCabe, 2001; Copenhaver, Lash & Eisler, 2000). Exempelvis sammanfaller rättfärdiganden av partnervåld påfallande ofta med åsikten att kvinnan ska ha en underordnad och komplementär position i förhållande till mannen i en romantisk kärleksrelation, att mannen ska vara familjens överhuvud, att män till skillnad mot kvinnor har en avsevärd sexualdrift, att kvinnor är opålitliga och manipulativa, samt att äktenskapet är en garanti för sexuellt samtycke (Flood & Pease, 2009). En av de allra viktigaste faktorerna utifrån vilken man kan förutsäga huruvida en person är överseende och kallsinnig beträffande partnervåld är just dess attityder om sociala roller för män och kvinnor (Berkel, Vandiver & Bahner, 2004; Good, Heppner, Hillenbrand-Gunn & Wang, 1995). Detta samband mellan traditionella normer och en accepterande hållning hos män vad gäller våld mot kvinnor har dokumenterats främst i amerikanska studier, men företeelsen har även påvisats i ett antal vitt skilda samhällen och sociala miljöer, däribland exempelvis arabiska och ultraortodoxa judiska grupper i Israel (Haj-Yahia, 2003; Steinmetz & Haj-Yahia, 2006), likväl som bland sydafrikanska män (Abrahams, Jewkes, Laubscher, & Hoffman, 2006), australiensiska män (De Judicibus & McCabe, 2001; Pavlou & Knowles, 2001).

Personer som är uppväxta i en miljö som präglats av traditionella värderingar, och utsatts för en sträng uppfostran, löper större risk att göra sig skyldiga till partnervåld än de som vuxit upp i en mer flexibel atmosfär med en friare uppfostran. Detta samband gäller framför allt pojkar där hemmiljön definierat dominans och kontroll som uttryck för manlighet (Malamuth, Linz, Heavey, Barnes, & Acker, 1995). En individs politiska övertygelse har också betydelse för vilka attityder han eller hon har till våld mot kvinnor. En studie som genomfördes i USA fann exempelvis att konservativa republikaner var mer benägna än liberala demokrater att betrakta kvinnliga våldtäktsoffer som medansvariga till övergreppen (Lambert & Raichle, 2000). Trots övertygande empiriska bevis för ett samband mellan sexistiska värderingar och en acceptans av partnervåld har det emellertid visat sig betydligt svårare att påvisa att dessa övertygelser är en riskfaktor för att en specifik individ faktiskt ska begå misshandel mot en kvinnlig relationspartner. Män som känner sig hotade av kvinnlig kompetens eller som har ett konservativt synsätt angående kvinnors ställning i samhället, exempelvis av typen 'kvinnor och män ska ha separata sociala roller i familjelivet och på arbetsmarknaden', är inte väsentligt överrepresenterade som kvinnomisshandlare.

Enskilda stereotypa åsikter om manligt och kvinnligt uppförande såsom 'kvinnor i allmänhet bör vara undergivna och sexuellt återhållsamma', eller 'en hustru får aldrig säga emot sin man i andras sällskap' är inte heller signifikant relaterade till en faktisk benägenhet att utöva våld mot kvinnor (Murnen, Wright & Kaluzny, 2002, Sugarman & Frankel, 1996; Vives-Cases, Gil-González & Carrasco-Portiño, 2009).

Flera jämförande studier mellan olika länder, regioner och kulturer visar att sociala miljöer med en hög grad av jämställdhet mellan könen är förknippade med en lägre relativ omfattning av våld mot kvinnor (Archer, 2006; Straus, 1994; Yodanis, 2004). Även i sammanhang där kvinnor generellt åtnjuter en betydande absolut social status och yrkesmässigt prestige är kvinnomisshandel mindre vanligt (Martin, Vieraitis & Britto, 2006). Dessa resultat har föranlett flera forskare att också på individnivå dra slutsatsen att män vars åsikter är mest positiva till manlig överhöghet och herravälde över kvinnor sannolikt också är de som betar sig mest våldsamt och kontrollerande gentemot kvinnor (cf. Scott, 2004). Även om vetenskapliga studier på samhällsnivå funnit stöd för hypotesen att ökad jämställdhet mellan könen är en central och angelägen utveckling för att komma till rätta med mäns våld mot kvinnor, saknas det emellertid tillräckliga empiriska bevis för att attityder som befrämjar ett patriarkalt system, dvs. åsikter som stöder en regelmässigt dominerande ställning för män, är en riskfaktor för partnervåld på individnivå (Vives-Cases, Gil-González & Carrasco-Portiño, 2009; Dutton, 2008; Scott, 2004). Efter en systematisk analys av aktuella forskningsresultat fann exempelvis de amerikanska forskningspsykologerna David Sugarman och Susan Frankel (1996) att det inte gick att skilja på män som gjort sig skyldig till hustrumisshandel och män som inte misshandlat sina fruar på basis av deras traditionella och sexistiska attityder. Följaktligen drogs slutsatsen att när problemet studeras bland enskilda personer saknas ett statistiskt säkerställt samband mellan patriarkal ideologi och hustrumisshandel (cf. Sugarman & Frankel, 1996).

Sammantaget kan generella sexistiska värderingar och manschauvinism i allmänhet inte per automatik betraktas vara identiskt med en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld (Flood & Pease, 2009). Enligt huvudfåran av forskningsresultat går det inte heller att förutsäga huruvida en person kommer att begå en våldshandling gentemot en kvinna utifrån dess samstämmighet med patriarkal ideologi (Dutton, 2008; Scott, 2004; Murnen, Wright & Kaluzny, 2002; Sugarman & Frankel, 1996). Den amerikanska professorn i psykologi Katreena Scott kom i sin utvärdering av olika behandlingsformer också fram till att de pedagogiska och kognitiva program som syftar till att förändra klienters patriarkala attityder i princip heller inte varit verkningsfulla (Scott, 2004). Exempelvis visade en studie på manliga kvinnomisshandlare som gått i behandling att deras förändrade värderingar beträffande jämställdhet mellan könen inte var relaterade till huruvida de återföll i partnervåld eller inte (Faulkner, Stoltenberg, Cogen, Nolder & Shooter, 1992 citerade i Scott, 2004). Märkligt nog har det till och med varit svårt att empiriskt belägga att män som stöder partnervåld begår fler våldsbrott mot kvinnliga relationspartners. Exempelvis i en amerikansk studie visade det sig att de män som uttryckt att de ställde sig positiva till hanterandet av äktenskapliga konflikter med våld, inte brukade mer våld mot sina fruar än genomsnittet (O'Hearn & Margolin (2000). På grund av det tvetydiga forskningsläget är det som SARA-bedömare således extra viktigt att tillgodogöra sig mer detaljerat de värderingar och övertygelser som vetenskapen faktiskt bevisat utgöra riskfaktorer för partner-våld.

Forskningen präglas fortfarande av metodologiska problem

Forskningen om attityder som stöder eller ursäktar våld mot kvinnor är behäftad med ett antal allvarliga metodologiska brister. Detta innebär att mycket av de forskningsresultat som sprids i ämnet bör emottas med en nypa salt. Flera omständigheter har identifierats som gör att forskningsresultaten kan vara vilseledande och svåra att jämföra med varandra.

Först och främst finns inget konsensus i forskarvärlden om innebörden i centrala begrepp, vilket innebär att olika forskare tillämpar olika definitioner av exempelvis sexism, patriarkal ideologi och kvinnoförakt (Vives-Cases, Gil-González & Carrasco-Portiño, 2009). Det finns även en uppsjö av olika psykologiska tester och bedömningsinstrument i bruk för att bestämma en individs attityder om våld mot kvinnor. Flera av dessa har kritiserats för att vara alltför ålderdomliga i språkbruk och innebörd. Till exempel används ofta Spence och Helmreichs (1972) så kallade ATW-skala (*Attitudes Toward Women Scale*), vilken provades ut på medelålders män i USA i början på 1970-talet och därför kan vara inaktuell och kraftigt missvisande för unga män i dagens samhälle (Burgess, 2007). Tyvärr råder även ett underskott på studier som mäter hur individers attityder förändras över tid och hur en sådan förändring i så fall är relaterad till deras benägenhet att utöva partner-våld. Ofta grundar sig forskningsresultat på undersökningar av förhållandevis små grupper av manliga kvinnomisshandlare vid en viss tidpunkt utan att jämförelser gjorts med kontrollgrupper av icke-våldsamma män. Dessutom karaktäriseras forskningen beträffande partnervåld som regel av oprecisa utredningar och förklaringar av de samband som identifieras mellan den studerade variabeln och individens våldsamma eller kontrollerande beteende (Scott, 2004).

I allmänhet har forskningen om mäns attityder beträffande partnervåld haft en jämförelsevis svag teoretisk underbyggnad, och har frekvent grundat sig på prekära teoretiska antaganden (Andersson, 2005). Patriarkal ideologi har ofta mätts i termer av närvaro av traditionella könsrollsmönster, vilka i sin tur påstås vara synonyma med attityder som stöder partnervåld (McHugh & Frieze, 2006; cf. Sugarman & Frankel, 1996). Olyckligtvis har just begreppet traditionell könsroll haft en negativ inverkan på forskningen eftersom den skapat en artificiell dikotomi innefattande fokus på endast två traditionella könsroller, den manliga och den kvinnliga. Därigenom har all den variationsrikedom som existerar beträffande mänskligt beteende reducerats till en överförenklad tudelning. Könsrollsbegreppet maskerar, eller döljer helt, all diversitet gällande hur genus kultiveras och representeras i olika sociala sammanhang och miljöer. Alla olika faktiska former och tolkningar av maskulinitet och femininitet krymper därmed till två cementerade standardfall när det i själva verket är just variationen som är viktiga att teoretisera för att förstå vissa mäns våldsbefrämjande attityder (cf. Messerschmidt, 1993, 2005). Vilka beteenden som omfattas av beskrivningen ”traditionell könsroll” är helt enkelt i hög grad skiftande beroende på sociala, kulturella, historiska och geografiska förhållanden på den plats i tid och rum som forskningen avser. Bortsett från det anatomiska könet hos en individ är både maskulinitet och femininitet mycket mer dynamiska faktorer än vad som förutsätts i huvuddelen av forskningen kring de attityder som stöder eller ursäktar partnervåld. I själva verket finns det en uppsjö av olika former, uttryck och konfigurationer av genus som för enskilda individer utvecklas och modifieras genom hela livet tillsammans med, och inte sällan i opposition till omgivningen (cf. Andersson, 2005).

ATTITYDER SOM STÖDER ELLER URSÄKTAR PARTNERVÅLD

Klientens syn på sin manlighet och vad det innebär att vara man

Genusrelaterade förväntningar, attityder och stereotyper är mycket centrala aspekter att ta i beaktande vid bedömning av risk för kvinnomisshandel i nära relation. Ett stort antal forskare har kommit fram till slutsatsen att en individs föreställningar om maskulinitet i allra högsta grad är relevanta för om han har en benägenhet att bruka våld mot kvinnor eller inte (e.g. Crooks, Goodall, Hughes, Jaffe & Baker, 2007; Forbes, Adams-Curtis, Pakalka, White, 2006; Burgess, 2007; Messerschmidt, 2000). Således är det viktigt att vid bedömningen av hurvida en klient har en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld ta ställning till personens åsikter och värderingar kring vad det innebär att vara man. Som tidigare nämnts är konservativa, sexistiska och ojämsställda värderingar, exempelvis beträffande fördelning av hushållsarbete, uppdelning av föräldraledighet eller kvinnors position i arbetslivet, inte per automatik attityder som stöder eller ursäktar partnervåld (cf. Dutton, 2008; Scott, 2004; Sugarman & Frankel, 1996). Däremot förvandlas flera närliggande åsikter till riskfaktorer när de sammanfaller med specifika omständigheter i individens livssituation och personliga förhållanden. Män som brukar våld mot kvinnor i nära relationer kännetecknas av en avsevärd rigiditet och ensidighet i sitt tänkande kring maskulinitet (Goldsmith, 1990; Messerschmidt, 1993).

Kvinnomisshandlare har ofta ett påtagligt behov av att känna sig som ”herren på täppan”, det vill säga att vara par- eller familjekonstellationens primära överhuvud, försörjare och beskyddare. Dessa män förknippar manlighet med auktoritet, dominans och kontroll, samt har uppfattningen att för att vara en ”riktig man” ska man vara självsäker och bestämd, upprätthålla en aura av fysisk och mental styrka, proklamera synbara bevis på socialt anseende och ekonomisk framgång, vara överlägsen kvinnor, ha en pretentiös sexualitet och ständigt vara beredd att stå upp för sig själv om den manliga prestige hotas (cf. Vives-Cases, Gil-González & Carrasco-Portiño, 2009; Hunnicutt, 2009; Crooks, Goodall, Hughes, Jaffe & Baker, 2007). I en undersökning av makt- och kontrollbehov bland män som åtalats för hustrumisshandel fann de amerikanska socialpsykologerna Donald Dutton och Catherine Strachan att de våldsamma männen hade betydligt större behov av att känna sig mäktiga och framstående i jämförelse med en kontrollgrupp bestående av män som befunnit sig i äktenskaplig konflikt men som inte tillgripit våld. Intressant nog hade männen i gruppen av hustrumisshandlarna jämförelsevis sämre förmåga att skapa sig en position där de faktiskt kunde känna sig tongivande i sina relationer. Ett stort självhävdebehov i kombination med medioker begåvningsnivå och bristande sociala färdigheter utmärkte gruppen av män som gjort sig skyldiga till partnervåld (Dutton & Strachan, 1987 citerade i Dutton, 2008).

Om klienten har åsikter som idealiserar manlig härskarlystenhet och det dessutom föreligger vissa situationsrelaterade och individualpsykologiska riskfaktorer, innebär detta en drastiskt förvärrad risk för partnervåld. I det här sammanhanget visar forskning att risk för våld i nära relation är stor när en allvarlig verbal konflikt är etablerad och mannen samtidigt anser sig ha ett särskilt berättigande att driva igenom sin vilja över kvinnor enbart utifrån faktumet att han är man (Vives-Cases, Gil-González & Carrasco-Portiño, 2009). På samma sätt medför kombinationen av svag empatisk inlevelseförmåga och ett behov av att vara dominant och kontrollerande gentemot sin partner, en ökad risk att klienten kommer att vara våldsam mot sin flickvän eller fru (Koss, Heise & Russo, 1994).

Omvänt gäller att ju mer en man sympatiserar med jämställdhet mellan könen desto större är sannolikheten att han även anser att våld mot kvinnor är oacceptabelt, att han har en vidare definition av vad som utgör ett övergrepp, att han tar avstånd från förebräelser riktade mot kvinnliga brottsoffer och att han önskar utkräva ansvar av män som utövat våld mot sin partner (Flood & Pease, 2009). Ett indirekt vetenskapligt bevis för att manlig dominansideologi utgör en attityd som stöder partnervåld befanns i en forskningsstudie på kvinnliga sjukvårdspatienter. Nästan trehundra kvinnor som utsatts för våld av sina manliga relationspartners jämfördes med en stor kontrollgrupp av kvinnor som inte drabbats av partnervåld. Kvinnor som gav uttryck för en positiv attityd till manlig självrådighet hade nästan fem gånger högre risk att utsättas för fysiskt våld. Det kan i sin tur tolkas som att kvinnor med en romantisk preferens för dominerande män löper större risk för att bli utsatt för partnervåld jämfört med kvinnor som föredrar mer ödmjuka och sensibla män (Faramarzi, Esmailzadeh & Mosavi, 2004).

Psykologisk forskning har visat att män som anammat åsikten att en man måste vara kapabel, kraftfull och dominant riskerar att känslomässigt drabbas väldigt hårt i situationer när de upplever att deras maskulinitet är ifrågasatt, exempelvis vid undermåliga professionella och sexuella prestationer. Under sådana omständigheter kan vissa mäns upplevelse av ekonomisk, intellektuell, fysisk eller sexuell underlägsenhet omvandlas till frustration och aggressivitet riktad mot deras kvinnliga partners (Copenhaver, Lash & Eisler, 2000; cf. Eisler & Skidmore, 1987). En central situationsrelaterad faktor såsom problem på arbetsmarknaden kan även leda till frustration och utlösa våld (Puente & Cohen, 2003). I synnerhet för en person med en problematisk manssyn, där stor vikt läggs vid kompetens, förnuftigt beslutsfattande och ekonomisk framgång, blir misslyckanden i karriären och arbetslöshet allvarliga riskfaktorer för partnervåld (Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004; Hunnicutt, 2009). Exempelvis fann kriminologerna Gartner och McCarthy i en systematisk genomgång av brottsstatistik angående kvinnomord i Kanada att den farligaste livssituationen för en kvinna var att vara gift med en arbetslös man och samtidigt själv ha en anställning. Omvänt var den tryggaste situationen för gifta kvinnor när båda makarna hade fast förankring på arbetsmarknaden (Gartner & McCarthy citerad i Hunnicutt, 2009). När mannens inte förmår leva upp till det anspråksfulla idealet som ansedd och respekterad familjeförsörjare blir våldsamma övergrepp mot relationspartnern ett sätt att försöka hantera skammen och inta någon form av maktposition i förhållande till kvinnan (Lee, 2000 och Raphael, 2001 citerade i Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004), eller ett förtvivlat och desperat försök att återupprätta illusionen av manlig överhöghet (Messerschmidt, 1993).

Somliga män har så extrema åsikter om manlighet att dessa värderingar utgör en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld praktiskt taget oberoende av vilken livssituation personen i fråga befinner sig i. Ett av de absolut viktigaste klustren av attityder som faller i denna kategori är de som i forskningslitteraturen ibland kallas för hypermaskulina (cf. Mosher & Sirkin, 1984; Mosher & Tomkins, 1988). Män med hypermaskulina betraktelsesätt och övertygelser är överrepresenterade som förövare av grova våldsbrott mot kvinnor, inklusive partnervåld (Murnen, Wright & Kaluzny, 2002; Flood & Pease, 2009). En hypermaskulin attityd innebär att klienten har överdrivna och stereotypa föreställningar om maskulinitet, som i praktiken anger en strikt standard för hur en man ska vara, samt innehåller förbud mot ”omanliga” beteenden (Copenhaver, Lash & Eisler, 2000). Enligt en sådan manssyn ska en man vara en okänslig, aggressiv, självständig, målinriktad och hypersexuell risktagare. Till bilden hör också att våld och fara ses som spännande medan ömhet, rädsla, omtänksamhet, ödmjukhet och hänsynstagande anses vara tecken på svaghet, eller rent av uttryck för kvinnlighet eller homosexualitet (Murnen, Wright & Kaluzny, 2002; Crooks, Goodall, Hughes, Jaffe & Baker, 2007). Dessa män har följaktligen ofta ett mycket starkt motstånd mot att prata om sina känslor eftersom de anser att öppna upp sig känslomässigt är ett feminint beteende (Copenhaver, Lash & Eisler, 2000).

I en nyligen publicerad studie visar den amerikanske forskaren Gerald Burgess att unga män som håller med om påståenden såsom 'det är oklokt av män att visa sina känslor, 'att vara oberoende, äventyrlig och tuff är egenskaper som definierar äkta manlighet' och 'sexuell aktivitet är ett mått på manlighet', också i betydligt högre utsträckning än andra brukat fysiskt våld mot en kvinnlig sexualpartner (Burgess, 2007).

Klientens syn på kvinnor och kvinnlighet

En generell negativ och nervärderande kvinnoanalys är en av de absolut mest centrala beståndsdelarna i en attityd som understödjer partnervåld (Mahlstedt & Welsh, 2005). Flera vetenskapliga studier har visat att män som har en fientlig och misstrogen inställning till kvinnor i allmänhet är kraftigt överrepresenterade som våldsverkare mot kvinnor (e.g. Murnen, Wright & Kaluzny, 2002; Burgess, 2007). Det som specifikt kännetecknar en sådan inställning är att vara osäker och avvaktande i förhållande till kvinnor, samtidigt som man känner tillfredsställelse i att dominera och kontrollera kvinnor. Denna attityd att 'kvinnor är motståndare som ska besegras och erövrats' föreligger som regel tillsammans med ett cyniskt ointresse av känslomässigt innerliga och ömsesidiga kärleksrelationer på lika villkor (Malamuth, Heavey & Linz, 1996). En fientlig hållning där klienten finner nöje i att på olika sätt förnedra kvinnor är synnerligen problematisk om den uppträder i kombination med åsikten att en kvinna under vissa omständigheter förtjänar att utsättas för våld (Murnen, Wright & Kaluzny, 2002). En påtaglig lättkränkhet är ofta en bieffekt till ett genomgripande mönster av irritabilitet och nedlåtenhet riktat mot kvinnor, vilken i sin typ är kopplad till en önskan att dominera och därigenom känna att man har kontroll. Att förödmjuka sin relationspartner blir ett sätt att reducera dess upplevda potential att sära det manliga egot, samtidigt som den dominanta hållningen speglar en strävan att bättre matcha ett uppblåst koncept om vad det innebär att vara man (Malamuth & Thornhill, 1994).

I jämförelse med män som inte brukar våld i nära relationer hyser våldsamma män i högre utsträckning tvivel om kvinnors förmågor och fallenheter. En klassisk åsikt som är relaterad till en förhöjd benägenhet till partnervåld är att kvinnor är underlägsna män beträffande tankeförmåga, begåvning och ledaregenskaper (Vives-Cases, Gil-González & Carrasco-Portiño, 2009; Odimegwu & Okemgbo, 2003). Kliniska rapporter och kvalitativa analyser av mäns utsagor om relationskonflikter indikerar på att kvinnomisshandlare inte anser att kvinnor har samma rättigheter som män att argumentera, förhandla och debattera kring sakförhållanden (Dobash & Dobash, 2000). Exempelvis visade en kvalitativ studie att hustrumisshandel är kopplad till åsikten att kvinnan ska undvika konflikter, vara åtråvärd och tillgänglig för sexuellt umgänge samt visa förståelse för mannens "okontrollerbara" sexualitet (Lee, 2004). Kvantitativ forskning bekräftar på ett övertygande sätt att ett generellt underskattande av kvinnors kapacitet är en riskfaktor för att begå våldsbrott mot kvinnliga sexualpartners. Män som anser att kvinnor inte förstår ironi och humorn i sexuella insinuationer är signifikant mer våldsamma mot kvinnor. Detta gäller även dem som anser att de viktigaste chefsuppdragen i företag och organisationer bör vara förbehållna män på grund av att män är bättre lämpade än kvinnor att inneha ledande befattningar (Burgess, 2007).

Ett närbesläktat kluster av attityder som utgör en riskfaktor för partnervåld är vad som i forskningslitteraturen kallas för antifemininitet (Crooks, Goodall, Hughes, Jaffe & Baker, 2007; Murnen, Wright & Kaluzny, 2002). Det innebär i praktiken att klienten konsekvent undviker och föraktar beteenden som han betraktar som feminina. Antifemininitet kan manifesteras i vulgär heterosexistisk jargong, homofobi samt antipati gentemot politiska krav som ställs från kvinnorörelser (Sanday, 1996; Flood & Pease, 2009; Burgess, 2007). Emellertid handlar antifemininitet primärt om vissa mäns ogillande och nervärderande av vad som uppfattas som typiskt kvinnligt uppförande, vilket i sig är empiriskt länkat till ökad risk för våldsbrott mot kvinnor. Intressant nog är dessa män även generellt mer trångsynta, fördomsfulla och mindre öppna för nya erfarenheter jämfört med genomsnittet av män (Burgess, 2007).

Det finns forskning som visar att råa, sexistiska tillmälen bidrar till negativ objektivering av kvinnor (e.g. Murnen, 2000). Däremot finns olyckligtvis inte tillräcklig forskning som undersökt specifikt huruvida en individs språkbruk gentemot kvinnor kan utgöra en riskmarkör beträffande partnervåld (Fernandez, 2006). De brittiska forskarna Christine Barter (2006) och Vivienne Jabri (1996) för intressanta resonemang om att det sätt på vilket man pratar om någon eller några både kan legitimera våld och sänka trösklar för våldsamma utageranden. Det återstår dock att empiriskt visa huruvida partnervåld kan förutsägas utifrån en klients ordval beträffande sin partner.

Män som har ett enkelspårigt, inskränkt och fyrkantigt tänkande kring kvinnor och kvinnlighet är väsentligt mer benägna att misshandla kvinnliga relationspartners än de män som har ett modernt och flexibelt tänkande kring kvinnor och kvinnlighet (Flood & Pease, 2009; Hunnicutt, 2009; Watto, 2009). En snäv bild av hur kvinnor ska vara kan omfatta nedvärderande och misskrediterande av kvinnor som tar sexuella initiativ (Burgess, 2007), har vidlyftiga sexliv, tar stor plats i sociala sammanhang eller på annat sätt inte passar in i stereotyperna av dem som väna, blida och måttfulla (Motz, 2008). Ett typexempel på en attityd som stöder partnervåld är att tillämpa en dubbelmoral beträffande vad som är önskvärt respektive klandervärt kvinnligt och manligt beteende, i synnerhet på det sexuella området. Att hålla kvinnor på känslomässigt avstånd genom sexuell objektivering samt att anse att kvinnors ärbarhet och heder ligger i hennes kyskhet, är en riskfaktor för partnervåld (Watto, 2009; Flood & Pease, 2009). Forskning har även visat att män som misshandlar kvinnor i nära relationer ofta har anmärkningsvärt svart-vita värderingar, som i själva verket innebär en grov kategorisering av kvinnor i termer av antingen ”bra” eller ”dåliga” (Hunnicutt, 2009). En sådan person kan ha idealiserande, sentimentala och omhuldande åsikter om vissa feminina uttryck, men samtidigt förakta andra former av femininitet (Tolman, 1994). Risken för kvinnliga relationspartners ligger just i att idealiseringen snabbt kan förbytas till vrede när den reducerade och objektiverade kvinnan av någon anledning inte längre upplevs anpassa sig efter idealbilden (Welldon, 1992; Barter, 2006; Motz, 2008).

Klientens syn på familjeliv, våld och sexualitet

Att generellt sett acceptera våldsanvändning som ett sätt att hantera uppkomna konflikter på, eller som en adekvat metod med vilken man kan lösa problem och driva igenom sin vilja, är riskfaktorer även för partnervåld (Goldsmith, 1990). I en jämförande forskningsstudie gav kvinnomisshandlare uttryck för en betydligt mer positiv inställning till partnervåld än de män som inte brukat våld mot en relationspartner (Sugarman & Frankel, 1996). Män som har åsikten att det ibland kan finnas skäl att ta till våld mot sin fru är överrepresenterade som förövare av i synnerhet grova fall av kvinnomisshandel (Stith & Farley, 1993). Vissa personer som vuxit upp i en våldsam hemmiljö och själva råkat ut för misshandel kan ha tillägnat sig kraftigt snedvridna åsikter om legitimiteten i bruk av våld. Genom att bevittna ena föräldrarnas våldsanvändning mot den andra föräldern riskerar också barnet att senare inta hållningen att våld är en naturlig del av familjelivet, eller en effektiv strategi för att hantera sina nära relationer (Delsol & Margolin, 2004; Flood & Pease, 2009). Vetenskaplig forskning visar emellertid att förekomst av våld i ursprungsfamiljen är en förhållandevis svag riskfaktor för att en person själv ska tillgripa våld mot en relationspartner. I en amerikansk studie fann forskarna Holly O'Hearn och Gayla Margolin att upplevelser av våld i ursprungsfamiljen är signifikant relaterade till egen utförd hustrumisshandel endast för de män som också har en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld (O'Hearn & Margolin, 2000). Var för sig är upplevelser av våld i ursprungsfamiljen samt attityder som stöder partnervåld inte särskilt starka riskfaktorer. Först när de förekommer tillsammans hos en klient blir risken för partnervåld statistiskt signifikant (cf. Delsol & Margolin, 2004).

Partnervåld kan i realiteten omfatta hela skalan av övergrepp från enstaka fall av misshandel till mer genomgripande mönster av fysiska, verbala, emotionella, ekonomiska och sexuella beteenden som syftar till att kontrollera, hota, isolera eller exploatera en kvinna (Johnson, 2006). Exakt vilket beteende som avses med partnervåld kan dock skilja sig radikalt från individ till individ. Det finns även en stor variation mellan hur våld i nära relation kollektivt betraktas, förstås och definieras i olika kulturella sammanhang (Sokoloff & Dupont, 2005). Själva våldsbegreppet är en ganska komplicerad social konstruktion som omfattar djupgående mänskliga känslor och värderingar kring rätt och fel. Faktum är att hittills har ingen definition av våld blivit allmänt accepterad eller stått sig oemotsagd i alla sociala och geografiska kontexter (Krauss, 2006). Vissa män gör exempelvis stor skillnad på aga av kvinnor i disciplinerande syfte och misshandel. För att handlingen i dessa sammanhang ska räknas som misshandel måste våldets allvarlighetsgrad väsentligen överstiga den platsbundna sociala normen för hustruaga (Fernandez, 2006). Dessa män vidhåller därmed en arkaisk kulturell föreställning om familjeliv där kvinnan tillskrivs oerhört låg status medan mannen åtnjuter en sorts privilegierad äganderätt över sin relationspartner. Enligt den typen av åsikter får mannen på så vis både det ekonomiska och "moraliska" ansvaret för sin kvinna, samtidigt som han blir berättigad att korrigera kvinnans beteende även med våldsamma metoder (Sagot, 2005; Lee, 2004; Ofei-Aboagye, 1994 citerad i Fernandez, 2006). I sådana fall ges den våldsamma handlingen en legitim innebörd och betraktas inte av gärningsmannen, och ibland inte heller av offret, som ett kriminellt övergrepp (Flood & Pease, 2009). I riskbedömningshänseende ska således en klient som har snävare definitioner av partnervåld än de som beskrivs i svensk lagstiftning bedömas ha en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld.

I det moderna samhället är de attityder förhållandevis ovanliga som ger mannen oinskränkta privilegier i äktenskapet samt befogenhet att använda våld som maktmedel (cf. Dutton, 2008). I en omfattande enkätstudie var det enbart cirka två procent av ett representativt urval av den nordamerikanska manliga befolkningen som höll med om påståendet att 'det är okey för en man att slå sin fru för att hålla henne i schack' (Simon, Anderson, Thompson, Crosby, Shelley & Sacks, 2001). Samtidigt indikerar mycket forskning på att just denna grupp är kraftigt överrepresenterad som klienter inom kriminalvården (e.g. Haj-Yahia, 1997; cf. Kropp & Hart, 2000). En föreställning om romantiskt samliv i familjen som bygger på att kvinnan ska ha en underställd position i förhållande till mannen, samt respektera den ordningen genom absolut lydnad och underkastelse, utgör definitivt en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld (Fernandez, 2006). I familjer där mannen har total makt över alla beslut som rör familjen löper kvinnan större risk för att också råka ut för misshandel av sin relationspartner (Yllo & Strauss, 1990 citerad i Vives-Cases, Gil-González & Carrasco-Portiño, 2009). Ett närliggande kluster av attityder som indirekt stöder partnervåld är att kvinnan anses vara ansvarig för sammanhållningen och harmonin i familjen. Detta innebär i praktiken att kvinnan förväntas visa en putsad fasad utåt och samtidigt stå ut med en hel del lidande för husfridens skull (Rydström, 2003). Värderingar som betonar att parförhållanden och äktenskap ska hållas samman i princip till vilket pris som helst är problematiska i partnervåldshänseende eftersom de tenderar att låsa fast individer i destruktiva relationer (cf. Yoshioka & Choi, 2005).

En familjesyn som bygger på villkorlös lojalitet med släkten, och hänsyn till familjens heder, blir en riskfaktor för partnervåld om den vidhålls även på bekostnad av enskilda individers välfärd (Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004; Rikspolisstyrelsen, 2006). Sådana kulturella övertygelser karaktäriseras av specifika normer som reglerar allt umgänge inom familjen och som medför allvarliga sociala konsekvenser om de inte efterlevs. En klient som identifierar sig med den typen av åsikter kan känna en stor press att med alla medel hantera konflikter inom familjen snarare än att dra skam och vanära över släkten genom att skilja sig eller vara ensamstående förälder (cf. Yoshioka & Choi, 2005). En likartad attityd som indirekt stöder partnervåld är att våld i nära relation är en privatsak och att vad som sker innanför hemmets fyra väggar inte angår någon annan (Flood & Pease, 2009).

Det finns mängder av exempel från olika kulturella miljöer på hur partnervåld betraktas som en intern familjeangelägenhet som man inte ska tala om inför utomstående, och definitivt inte bör involvera myndigheter (e.g. McWhirter, 1999; Ellsberg, Caldera, Herrera, Winkvist, & Kullgren, 1999). En klient som anser att det som händer mellan honom och partnern är hans ensak, och att familjelivet inte ska underställas ingripanden från samhällets sida, har som regel även negativ inställning till alla former av behandlingsinterventioner. Detsamma gäller om han tycker att partnervåldet var berättigat, i den mån han överhuvudtaget betraktar övergreppen som våldsbrott (cf. Scott, 2004; Fernandez, 2006). Följaktligen är motstånd och omotivation till behandling inom Kriminalvården en riskmarkör för en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld. Samtidigt visar forskning att män som inte vill delta i behandlingsprogram återfaller i partnervåld i högre utsträckning än män som fullföljer behandling (Scott, 2004).

Slutligen finns det tankar, idéer och värderingar om samliv och sexuellt umgänge som är problematiska i sådan grad att de utgör en attityd som stöder eller ursäktar partnervåld (Vandello & Cohen, 2003). En individs sexualitet omfattar inte enbart dess sexuella preferenser och praktik, utan även de åsikter och övertygelser personen har kring sex (Kimmel & Plante, 2004). Klart är att våld i nära relationer sker mer frekvent i sociala miljöer där kvinnors sexuella dygd, trohet och tillgivenhet i parförhållanden är avgörande för mäns heder (Vandello & Cohen, 2003). En stereotyp och konservativ bild av kvinnlig sexualitet som passiv, beskedlig och undergiven på gränsen till masochistisk, konstituerar också våldsbefrämjade attityder i intima relationer (Messerschmidt, 1993; Cwikel, Lev-Wiesel & Al-Krenawi, 2003 citerade i Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004). Samtidigt stöder den motsatta uppfattningen partnervåld, nämligen att kvinnans sexualitet är potentiellt omstörtande, farlig och måste tyglas till varje pris. Män som känner sig hotade av kvinnors sexualitet kan ägna mycket möda åt att göra sina relationspartners emotionellt och socialt isolerade, ofta genom att på olika sätt få kvinnorna att känna att de inte förtjänar eller är kapabla till självständiga liv (McHugh & Frieze, 2006; Scott, 2004). Vissa svartsjuka män med dålig självbild och rigida uppfattningar om manlig auktoritet och storslagna sexualitet investerar mycket prestige i sin sexuella aktivitet och förträfflighet. Även om anammandet av sådana attityder ofta är en defensiv reaktion just på manligt mindervärdeskomplex (Gibbs & Merighi, 1996 citerad i Heartfield, 2002), kan dessa män ställa stora krav underkastelse och dyrkan av sina kvinnliga relationspartners. Blir dessa män inte ständigt sexuellt bekräftade av sina fruar eller flickvänner väcks våldsbefrämjandet. Misshandel, kontroll och isolering blir metoder för att skydda den sårade maskulina självkänslan mot ytterligare förödande slag (Goldsmith 1990; Burgess, 2007; Kullberg & Christensen, 2003).

Klientens etnicitet, kultur och religion

Kopplingen mellan enskilda individers etnicitet, kultur och religion å den ena sidan, och deras partnervåldsbefrämjande å den andra, är dynamisk och komplex (cf. Flood & Pease, 2009). Även på detta område råder en betydande oenighet mellan olika forskare. Vissa undersökningar har visat på ett samband mellan etnisk tillhörighet och attityder som stöder våld mot kvinnor (e.g. Kennedy & Gorzalka, 2002). Samtidigt menar andra att det är vanskligt att dra slutsatsen att det just är de kulturella skillnaderna i attityder som förklarar olikheter i våldets omfattning och karaktär mellan olika etniska grupper. Faktorer som låg socioekonomisk status och låg utbildningsnivå komplicerar sambandet mellan etnicitet och våldsbefrämjande attityder (e.g. Betancourt & López, 1993). Att emigrera från ett land till ett annat är också så gott som alltid förknippat med en period av ekonomisk instabilitet (Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004). Det enda forskningen således med absolut säkerhet kunnat visa är att fattiga människor med låg utbildningsnivå har en något mer accepterande inställning till våld än rika människor med hög utbildningsnivå. I internationell forskningslitteratur används också ofta termerna etnicitet och kultur som synonyma begrepp. Att använda etnisk tillhörighet som demografisk kategori underlättar för forskaren att göra jämförelser mellan olika subkulturers inverkan på partnervåld.

Det är dock viktigt att komma ihåg att en etnisk grupp inte nödvändigtvis behöver vara detsamma som en kulturell grupp. I det moderna mångkulturella samhället består väldigt många familjer av personer med olika etnisk tillhörighet (West, 2004), och dagens subkulturer är i allmänhet multietniska (cf. Kumar, 1995).

Det är i princip helt omöjligt att avgöra en individs attityder enbart utifrån dess etniska eller kulturella bakgrund. Den främsta anledningen till det är den enorma diversitet och variation på värderingar som existerar inom respektive etnisk eller kulturell grupp (cf. Bent-Goodley, 2005; Kasturirangan, Krishnan & Riger, 2004). Sociala fenomen såsom exempelvis globalisering, migration och utvecklingen av informationsteknologi har i grunden förändrat det demografiska och kulturella landskapet. Kulturella värderingar sprids, förändras, utmanas och revideras i en ständig process där olika åsikter blandas och tar nya former. I det moderna samhället är människors kulturella, sociopolitiska och religiösa övertygelser i allt högre utsträckning individuella, och oftast resultatet av personliga val och erfarenheter. Till skillnad mot förr skiftar kulturella värderingar radikalt även bland närstående, och kan till och med skilja sig diametralt inom samma familj (Denney, 2005; Kumar, 1995). Många män med en utpräglad benägenhet till partnervåld anammar våldsursäktande attityder som en sekundär effekt av sitt eget våldsamma beteende. Med andra ord händer det att kvinnomisshandlare anger kultur och religion som förklaring till kriminella handlingar trots att det helt saknas stöd för sådana handlingar inom åberopade kulturer och religioner. Att på så vis försöka att passa in ett antisocialt beteende i ett normativt ramverk blir då istället ett sätt att få motbjudande övergrepp att framstå som mindre motbjudande (Dutton, 2008). Exempelvis visade en studie på en grupp hustrumisshandlare som ställts inför rätta i amerikanska domstolar att deras förskönande omtolkningar av brotten inte primärt var uttryck för kvinnofientliga värderingar utan snarare syftade till att värna deras svaga självkänsla (Dutton & Hemphill, 1992).

Forskningen som specifikt fokuserar på ett eventuellt samband mellan religiösa värderingar och partnervåld är mycket begränsad. Endast ett fåtal vetenskapliga artiklar har publicerats i ämnet och hittills har man inte funnit något vetenskapligt belägg för ett direkt samband mellan religiositet och attityder som stöder partnervåld (Berkel, Vandiver & Bahner, 2004). Däremot finns viss empirisk evidens för att det existerar specifika sammanhang där religion används för att rättfärdiga våld mot kvinnor, eller för att placera misshandlade kvinnor i utsatta situationer där de riskerar fortsatt våld (Flood & Pease, 2009). I vissa konservativa islamistiska och kristna miljöer används selektivt vissa verser ur koranen och bibeln för att hävda mäns moraliska auktoritet över kvinnor, samt för att styrka att män som agar sina hustrur följer Guds påbud (Hajjar, 2004, Hunnicutt, 2009). I en nyligen publicerad amerikansk studie intervjuades religiösa auktoriteter från såväl judiska som kristna och muslimska samfund om deras syn på gränssnittet mellan religion och partnervåld. Det framkom en tydlig konflikt mellan synen på äktenskapets helighet och okränkbarhet å den ena sidan, och brottsoffers behov av att ta sig ur en våldsam livssituation å den andra. Prästerskapet gav uttryck för en försonande inställning till kvinnomisshandlare utifrån uppfattningen att skilsmässa är ett avsevärt brott mot religionen (Levitt & Ware, 2006). Det finns exempel på att den evangeliska betoningen på kvinnors undfallande och lydnad i äktenskapet har medverkat till att pastorer anbefalligt kvinnor stannar med sina våldsamma äkta makar (Flood & Pease, 2009). Teologiska budskap såsom medmänsklighet och diakoni har emellertid också använts för att mobilisera avståndstagande från våld mot kvinnor (Ware, Levitt, & Bayer, 2004).

SLUTKOMMENTARER

Vetenskaplig forskning har på relativt kort tid kommit en lång väg när det gäller att identifiera de värderingar och övertygelser som stöder eller ursäktar partnervåld mot kvinnor. Dock återstår en hel del undersökningar att göra för att man med säkerhet ska kunna redogöra exakt för de attityder som är relevanta i sammanhanget. Frågan är komplicerad eftersom det i princip aldrig handlar om enskilda åsikter, utan snarare om kombinationer av attityder som på olika sätt interagerar med individens personlighetsmässiga fungerande och totala livssituation. Dessa attityder är multidimensionella i bemärkelsen att de griper in i individens föreställningar om genus, relationer, familjeliv och sexualitet. För SARA-bedömningars vidkommande innebär detta att man dels måste skatta # 17 i enlighet med aktuell forskning, dels måste se sambanden mellan # 17 och andra specifika items i SARA-manualen. Nya forskningsresultat visar att # 6 (Som ung varit offer för, eller vittne till, våld inom familjen, sid 38) enbart är en riskfaktor för partnervåld i kombination med en attityd som uppmuntrar användande av våld för att lösa konflikter (Delsol & Margolin, 2004; O’Hearn HG & Margolin, 2000). På samma sätt är # 5 (problem på arbetsmarknaden under senare tid) ingen riskfaktor för partnervåld, såvida den inte sammanfaller med en manssyn i vilken stor vikt läggs vid just professionell och sexuell prestige och excellence (Copenhaver, Lash & Eisler, 2000). Vidare är en allmänt sexistisk attityd en förhållandevis svag riskfaktor för att man faktiskt ska begå ett våldsamt övergrepp mot sin partner (Dutton, 2008; Scott, 2004). En fientlig inställning mot kvinnor i kombination med # 10 (personlighetsstörning karakteriserad av aggressivitet, impulsivitet eller instabilitet) utgör däremot en fundamental riskfaktor för allvarligt partnervåld (cf. Koss, Heise & Russo, 1994).

Det krävs följaktligen mer forskning kring olika kombinationer av attityder samt de samband som finns mellan problematiska attityder och andra riskfaktorer för partnervåld. Det är centralt att denna forskning fortsättningsvis grundar sig på adekvata teorier om kultur och genus. Inom genusvetenskap och sociologisk beteendevetenskap har det sedan slutet av 1980-talet tillämpats avancerade interaktionistiskt orienterade modeller för att konceptualisera genus, men just inom ämnet partnervåld fortsätter en del akademiker att i svepande ordalag förklara mäns våld mot kvinnor i nära relation som en produkt av ”den traditionella manliga könsrollen” eller ”den patriarkala kulturen”. Tyvärr nöjer sig många akademiker i den fåran med att argumentera för att vissa riskfaktorer har betydelse, utan att verkligen empiriskt bevisa att så är fallet. I introduktionskapitlet i SARA-manualen står det bland annat att attityder som stöder eller ursäktar partnervåld omfattar en lång rad åsikter som stöder ett patriarkalt system, dvs. manlig överhöghet (sid. 21). Klart är att det i samhället finns ett reciprokt samband mellan könsasymmetriska maktstrukturer och alla former av våld mot kvinnor (e.g. Messerschmidt, 1993). Detta innebär dock inte att alla attityder som stöder dessa maktstrukturer också per automatik utgör riskfaktorer för att enskilda män ska göra sig skyldiga till partnervåld. Denna olyckliga och helt ovetenskapliga sammanblandning av samhällsnivå och mellanmänsklig nivå bidrar till att göra itemet svårtolkat.

Det kommer ständigt nya forskningsrapporter om utvecklingen kring att förutse och förhindra partnervåld. Många av dessa ingjuter stort hopp om att det går att effektivt motverka förekomst av partnervåld genom olika typer av interventioner. Generellt finns en optimism inom vetenskapssamhället om att det går att urskilja vilka parrelationer som kommer att drabbas av våld. Det finns även en allt växande samling av konkreta exempel där riskbedömningar och behandlingsinsatser spelat en avgörande roll för att skydda brottsoffer och minska återfall i brott (cf. Scott, 2004). Samtidigt är det viktigt att vara ödmjuk inför den skattning man gör beträffande en annan människas attityder.

När item # 17 i SARA ska skattas anmodas bedömaren att ta ställning till klientens sociopolitiska, religiösa, (sub)kulturella och personliga attityder. Vidare förväntas bedömaren avgöra om, och i vilken grad, dessa värderingar stöder eller ursäktar hustrumisshandel. Det ligger i sakens natur att attityder sällan låter sig graderas på en enkel linjär skala. Därmed kan det vara nödvändigt för bedömaren att kritiskt reflektera över sina egna sociopolitiska, (sub)kulturella och personliga attityder. I någon bemärkelse är ju själva riskbedömningen också en kulturell handling, och det skulle vara ett misstag att som SARA-utredare anse sig vara sociokulturellt neutral och objektiv. Exempelvis visar socialpsykologisk forskning att det finns en generell tendens hos riskbedömare att överskatta risker beträffande klienter med en annan kulturell bakgrund, samt underskatta risker hos klienter man upplever som mer lika sig själv (Denney, 2005).

REFERENSER

- Abrahams N, Jewkes R, Laubscher R & Hoffman M (2006) Intimate partner violence: Prevalence and risk factors for men in Cape Town, South Africa. *Violence and Victims, 21*, 247-264
- Andersson KL (2005) Theorizing gender in intimate partner violence research. *Sex Roles, 52*, 853-856
- Archer J (2006) Cross-cultural differences in physical aggression between partners: A social-role analysis. *Personality and Social Psychology Review, 10*, 133-153
- Barter C (2006) Discourses of blame: Deconstructing (hetero)sexuality, peer sexual violence and residential children's homes. *Child and Family Social Work, 11*, 347-356
- Bent-Goodley TB (2005) Culture and domestic violence: Transforming knowledge development. *Journal of Interpersonal Violence, 20*, 195-203
- Berkel L, Vandiver B & Bahner A (2004) Gender role attitudes, religion, and spirituality as predictors of domestic violence attitudes in White college students. *Journal of College Student Development, 45*, 119-133
- Betancourt H & López SR (1993) The study of culture, ethnicity and race in American psychology. *American Psychologist, 48*, 629-637
- Breckenridge J (1992) An exotic phenomenon? Incest and child rape. I Breckenridge J & Carmody M (red.) *Crimes of violence: Australian responses to rape and child sexual assault*. Allen & Unwin, Sydney, 18-37
- Burgess GH (2007) Assessment of rape-supportive attitudes and beliefs in college men: Development, reliability and validity of the rape attitudes and beliefs scale. *Journal of Interpersonal Violence, 22*, 973-993
- Cawood JS & Corcoran MH (2009) *Violence Assessment and Intervention: The Practitioner's Handbook*. Andra uppl. Taylor & Francis Group, Florida
- Copenhaver MM, Lash SJ & Eisler RM (2000) Masculine gender-role stress, anger and male intimate abusiveness: Implications for men's relationships, *Sex Roles, 42*, 405-414
- Cornelius TL, Sullivan KT, Wyngarden N & Milliken JC (2009) Participation in prevention programs for dating violence. *Journal of Interpersonal Violence, 24*, 1057-1078
- Crichton-Hill Y (2001) Challenging ethnocentric explanations of domestic violence: Let us decide, then value our decisions: A Samoan response. *Trauma Violence and Abuse, 2*, 203-214
- Crites SL Jr, Fabrigar, LR & Petty RE (1994) Measuring the affective and cognitive properties of attitudes: Conceptual and methodological issues. *Personality and Social Psychology Bulletin, 20*, 619-634
- Crooks CV, Goodall GR, Hughes R, Jaffe PG & Baker LL (2007) Engaging men and boys in preventing violence against women: Applying a cognitive-behavioral model. *Violence Against Women, 13*, 217-239

- Cwikel J, Lev-Wiesel R & Al-Krenawi A (2003) The physical and psychosocial health of Bedouin Arab Women of the Negev area of Israel. *Violence Against Women*, 9, 240-257
- De Judicibus M & McCabe MP (2001) Blaming the target of sexual harassment: Impact of gender role, sexist attitudes and work role. *Sex Roles*, 44, 401-417
- Delsol C & Margolin G (2004) The role of family-of-origin violence in men's marital violence perpetration. *Clinical Psychology Review*, 24, 99-122
- Denney D (2005) *Risk and Society*. Sage Publications, London
- Dutton DG (2008) My back pages: Reflections on thirty years of domestic violence research. *Trauma Violence Abuse*, 9, 131-143
- Dutton DG & Hemphill KJ (1992) Patterns of socially desirable responding among perpetrators and victims of wife assault. *Violence and Victims*, 7, 29-40
- Dutton DG & Strachan CE (1987) Motivational needs for power and dominance as differentiating variables of assaultive and non-assaultive male populations. *Violence and Victims*, 2, 145-156
- Eisler RM & Skidmore JR (1987) Masculine gender role stress. Scale development and component factors in the appraisal of stressful situations. *Behavior Modification*, 11, 123-136
- Ellsberg M, Caldera T, Herrera A, Winkvist A, Kullgren G (1999) Domestic violence and emotional distress among Nicaraguan women: Results from a population-based study. *American Psychologist*, 54, 30-36
- Faulkner K, Stoltenberg CD, Cogen R, Nolder M & Shooter E (1992) Cognitive-behavioral group treatment for male spouse abusers. *Journal of Family Violence*, 7, 37-55
- Faramarzi M, Esmailzadeh S & Mosavi S (2004) A comparison of abused and non-abused women's definitions of domestic violence and attitudes to acceptance of male dominance. *European Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 122, 225-231
- Fernandez M (2006) Cultural beliefs and domestic violence. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1087, 250-260
- Flood M & Pease B (2009) Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma Violence Abuse*, 10, 125-142
- Forbes GB, Adams-Curtis LE, Pakalka AH, White KB (2006) Dating aggression, sexual coercion and aggression-supporting attitudes among college men as a function of participation in aggressive high school sports. *Violence Against Women*, 12, 441-455
- Gartner R & McCarthy B (1991) The social distribution of femicide in urban Canada, 1921-1988. *Law & Society Review*, 25, 287-308
- Gibbs JT & Merighi JR (1996) Young black males. I Newburn T & Stanko EA (red.) *Just Boys Doing Business? Men, Masculinities and Crime*. Routledge, London
- Goldsmith H R (1990) Men who abuse their spouses: An approach to assessing future risk. I Pallone NJ & Chaneles S (red.) *Clinical Treatment of the Criminal Offender in Outpatient Mental Health Settings: New and Emerging Perspectives*. Haworth Press, Binghamton, 45-56

- Good GE, Heppner MJ, Hillenbrand-Gunn T L & Wang LF (1995) Sexual and psychological violence: An exploratory study of predictors in college men. *Journal of Men's Studies*, 4, 59-71
- Gottfredson SD & Gottfredson DM (1986) Accuracy of prediction models. I Blumstein A, Cohen J, Royth J & Visher C (red.) *Criminal Careers and 'Criminal Careers'*. National Academic Press, Washington, DC
- Gottfredson SD & Gottfredson DM (1988) *Decision-making in criminal justice: Toward the rational exercise of discretion*. Andra uppl. Plenum, New York
- Hajjar L (2004) Religion, state power and domestic violence in Muslim societies: A framework for comparative analysis. *Law & Social Inquiry*, 29, 1-38
- Haj-Yahia MM (1997) Predicting beliefs about wife beating among engaged Arab men in Israel. *Journal of Interpersonal Violence*, 12, 530-545
- Haj-Yahia MM (2003) Beliefs about wife beating among Arab men from Israel: The influence of their patriarchal ideology. *Journal of Family Violence*, 18, 193-205
- Hampton RL & Gelles RJ (1994) Violence toward black women in a nationally representative sample of black families. *Journal of Comparative Family Studies*, 25, 105-119
- Harvey A, Garcia-Moreno C & Butchart A (2007) *Primary prevention of intimate-partner violence and sexual violence*. Background paper for WHO expert meeting May 2-3, 2007. World Health Organization, Geneva
- Heartfield J (2002) There is no masculinity crisis. *Genders OnLine*, 35
- Holme IM & Solvang BK (1997) *Forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund
- Hunnicut G (2009) Varieties of patriarchy and violence against women: Resurrecting "Patriarchy" as a theoretical tool. *Violence Against Women* 15, 553-573
- Jabri V (1996) *Discourses on Violence*. Manchester University Press, Manchester
- Johnson MP (2006) Conflict and control: Gender symmetry and asymmetry in domestic violence. *Violence Against Women*, 12, 1003-1018
- Kasturirangan A, Krishnan S & Riger S (2004) The impact of culture and minority status on women's experience of domestic violence. *Trauma, Violence & Abuse*, 5, 318-332
- Kennedy MA & Gorzalka BB (2002) Asian and non-Asian attitudes toward rape, sexual harassment and sexuality. *Sex Roles*, 46, 227-238
- Kimmel M & Plante R (2004) *Sexualities: Identities, Behaviors and Society*. Oxford University Press, New York
- Koss MP, Heise L, Russo NF (1994) The global health burden of rape. *Psychology of Women Quarterly*, 18, 509-537
- Kraus SJ (1995) Attitudes and the prediction of behaviour: A meta-analysis of the empirical literature. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21, 58-75
- Krauss HH (2006) Perspectives on Violence. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1087, 4-21
- Kropp PR & Hart SD (2000) The spousal assault risk assessment (SARA) guide: Reliability and validity in adult male offenders. *Law and Human Behavior*, 24, 101-118

- Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, Zwi AB & Lozano R (2002) *World Report on Violence and Health*. World Health Organization, Geneva
- Kullberg J & Christensen E (2003) Kvinnomisshandel. I Kullberg J, *Dynamisk Psykiatri*, sjunde uppl. Natur och Kultur, Stockholm, 445-51
- Kumar K (1995) *From Post-Industrial to Post-Modern Society*. Blackwell Publishers, Oxford
- Lambert AJ & Raichle K (2000) The role of political ideology in mediating judgments of blame in rape victims and their assailants: A test of the just world, personal responsibility and legitimization hypothesis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 853-863
- Lee M-Y (2000) Understanding Chinese battered women in North America: A review of the literature and practice implications. *Journal of Multicultural Social Work*, 8, 215-241
- Lee RB (2004) Filipino men's familial roles and domestic violence: Implications and strategies for community-based intervention. *Health and Social Care in the Community*, 12, 422-429
- Levitt HM & Ware K (2006) "Anything with two heads is a monster". Religious leaders' perspectives on marital equality and domestic violence. *Violence Against Women*, 12, 1169-1190
- Mahlstedt DL & Welsh LA (2005) Perceived causes of physical assault in heterosexual dating relationships. *Violence Against Women*, 11, 447-472
- Malamuth NM (1996) The confluence model of sexual aggression: Feminist and evolutionary perspectives. I Buss DM & Malamuth NM (red.) *Sex, Power, Conflict: Evolutionary and Feminist Perspectives*. Oxford University Press, 269-295
- Malamuth NM, Heavey, CL & Linz D (1996) The confluence model of sexual aggression: Combining hostile masculinity and impersonal sex. *Journal of Offender Rehabilitation*, 23, 13-37
- Malamuth NM, Linz D, Heavey CL, Barnes G & Acker M (1995) Using the confluence model of sexual aggression to predict men's conflict with women: A 10-year follow-up study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 353-369
- Malamuth NM & Thornhill NW (1994) Hostile masculinity, sexual aggression and gender-biased domineeringness in conversations. *Aggressive Behaviour*, 20, 185-193
- Martin K, Vieraitis LM & Britto S (2006) Gender equality and women's absolute status: A test of the feminist models of rape. *Violence Against Women*, 12, 321-339
- McHugh MC & Frieze IH (2006) Intimate partner violence: New directions. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1087, 121-141
- McWhirter PT (1999) La violencia privada: Domestic violence in Chile. *American Psychologist*, 54, 37-40
- Mears DP & Visser CA (2005) Trends in understanding and addressing domestic violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 20, 204-211
- Messerschmidt JW (1993) *Masculinities and crime: Critique and reconceptualization of theory*. Rowman & Littlefield Publishers, Maryland
- Messerschmidt JW (2000) *Nine lives: Adolescent masculinities, the body and violence*. Westview Press, Colorado
- Motz A (2008) *The psychology of female violence: Crimes against the body* (2ed edition). Routledge, London

- Mosher DL & Sirkin M (1984) Measuring a macho personality constellation. *Journal of Research in Personality*, 18, 150-163
- Mosher DL & Tomkins SS (1988) Scripting the macho man: Hypermasculine socialization and enculturation. *Journal of Sex Research*, 25, 60-84
- Murnen SK (2000) Gender and the use of sexually degrading language. *Psychology of Women Quarterly*, 24, 319-327
- Murnen SK, Wright C & Kaluzny (2002) If “boys will be boys”, then girls will be victims? A meta-analytic review of the research that relates masculine ideology to sexual aggression. *Sex Roles*, 46, 359-375
- Odimegwu C & Okemgbo C (2003) Gender role ideologies and prevalence of violence against women in Imo State, Nigeria. *Anthropologist*, 5, 225-236
- Ofei-Aboagye RO (1994) Altering the strands of the fabric: A preliminary look at domestic violence in Ghana. *Journal of Women in Culture and Society*, 19, 924-936
- O’Hearn HG & Margolin G (2000) Men’s attitudes condoning marital aggression: A moderator between family of origin abuse and aggression against female partners. *Cognitive Therapy and Research*, 24, 159–174
- Pavlou M & Knowles A (2001) Domestic violence: Attributions, recommended punishments and reporting behaviour related to provocation by the victim. *Psychiatry, Psychology and Law*, 8, 6-85
- Puente S & Cohen D (2003) Jealousy and the meaning (or non-meaning) of violence. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 449-460
- Raphael J (2001) Domestic violence as a welfare-to-work barrier: Research and theoretical issues. I Renzetti C, Edleson J & Bergen RK (red.) *Sourcebook on violence against women*. Sage, Thousand Oaks, 443-456
- Rennison C & Planty M (2003) Nonlethal intimate partner violence: Examining race, gender and income patterns. *Violence and Victims*, 18, 433-443
- Rikspolisstyrelsen (2006) *Hedersnormer och hedersrelaterat våld*. Rikspolisstyrelsen, Stockholm
- Rydström H (2003) Encountering “hot” anger: Domestic violence in contemporary Vietnam. *Violence Against Women*, 9, 676-697
- Sagot M (2005) The critical path of women affected by family violence in Latin America. *Violence Against Women*, 11, 1292-1318
- Sanday PR (1996) Rape-prone versus rape-free campus cultures. *Violence Against Women*, 2, 191-208
- Scott KL (2004) Predictors of change among male batterers: Application of theories and review of empirical findings. *Trauma Violence Abuse*, 5, 260-284
- Simon TR, Anderson M, Thompson MP, Crosby AE, Shelley G & Sacks JJ (2001) Attitudinal acceptance of intimate partner violence among U.S. adults. *Violence and Victims*, 16, 115-126
- Sokoloff NJ & Dupont I (2005) Domestic violence at the intersections of race, class and gender. *Violence Against Women*, 11, 38–64

- Spence JT & Helmreich RL (1972) The Attitudes Toward Women Scale: An objective instrument to measure attitudes toward the rights and roles of women in contemporary society. *JRABS Catalog of Selected Documents in Psychology, Volume 2*
- Straus MA (1994) State-to-state differences in social inequality and social bonds in relation to assault on wives in the United States. *Journal of Comparative Family Studies, 25*, 7-24
- Steinmetz S & Haj-Yahia MM (2006) Definitions of and beliefs about wife abuse among ultra-Orthodox Jewish men from Israel. *Journal of Interpersonal Violence, 21*, 525-554
- Stith SM & Farley SC (1993) A predictive model of male spousal violence. *Journal of Family Violence, 8*, 183-201
- Sugarman DB & Frankel SL (1996) Patriarchal ideology and wife-assault: A meta-analytic review. *Journal of Family Violence, 11*, 13-40
- Taylor SE, Peplau OS & Sears DO (2006) *Social Psychology*. Toltfe uppl. Pearson Prentice Hall, New Jersey
- Tolman DL (1994) Doing desire: Adolescent girls struggles for/with sexuality. *Gender & Society, 8*, 324-342
- Vives-Cases C, Gil-González D & Carrasco-Portiño M (2009) Verbal marital conflict and male domination in the family as risk factors of intimate partner violence. *Trauma Violence Abuse, 10*, 171-180
- Vandello JA & Cohen D (2003) Male honour and female fidelity: Implicit cultural scripts that perpetuate domestic violence. *Journal of Personality and Social Psychology, 84*, 997-1010
- Ward T, Polaschek DLL & Beech AR (2006) *Theories of Sexual Offending*. Wiley Series in Forensic Clinical Psychology, West Sussex
- Ware K, Levitt HM & Bayer G (2004) May God help you: Faith leaders' perspectives of intimate partner violence within their communities. *Journal of Religion & Abuse, 5*, 55-81
- Watto SA (2009) Conventional patriarchal ideology of gender relations: An inexplicit predictor of male physical violence against women in families. *European Journal of Scientific Research, 36*, 561-569
- Welldon EV (1992) *Mother Madonna Whore: The idealization and denigration of motherhood*. The Guilford Press, New York
- West CM (2004) Black women and intimate partner violence: New directions for research. *Journal of Interpersonal Violence, 19*, 1487-1493
- Yllo K & Strauss MA (1990) Patriarchy and violence against wives: The impact of structural and normative factors. I Strauss MA & Gelles RJ (red.) *Physical violence in American families: Risk factors and adaptations to violence in 8,145 families*. Transaction, New Brunswick, 109-134
- Yodanis CL (2004) Gender inequality, violence against women and fear: A cross-national test of the feminist theory of violence against women. *Journal of Interpersonal Violence, 19*, 655-675
- Yoshioka MR & Choi DY (2005) Culture and interpersonal violence research: Paradigm shift to create a full continuum of domestic violence services. *Journal of Interpersonal Violence, 20*, 513-519

Kriminalvården

---

www.kriminalvarden.se
601 80 Norrköping
Telefon 077-228 08 00
Fax 011-496 36 40